

כמה מחשבות בזמן מלחמה

:: דודי נתן

הזה ברור שמי שבעד הפעלת עוד ועוד כח הוא הימין וזה משרתו לשם חיים של כוח. השמאל, רוצה לאפשר את התחזקותם של אלו שחשובה להם האנושיות. לשם כך צריך להחליש את אלו הרוצים להשליט חיים של כוח סביבם. בביתנו פנימה זהו המאבק המתמיד שלנו מול ההתנחלות והכיבוש ונגזרותיו. החוצה, זהו המאבק כנגד השתלטותם של החיזבאללה והחמאס על כל ההתנחלות שלנו ושל שכנינו.

במקרה הזה, פייסנות מול החיזבאללה מחזקת את שואפי המלחמה בישראל ומחוצה לה. באופן מיידי היא מחזקת את החיזבאללה ובאופן מתמשך יותר היא מחזקת את עמדת הימין ש"רק כוח יעזור" כיוון שהתוקפנות תחזור – עוד חודש, עוד חודשיים, עוד שנה.

לכן, יש גבול שמאלי לפייסנות, ולכן אני שמח ששר הבטחון שלי הוא איש שמאל שלא רוצה לעודד אלימות וכוחנות. זוהי ההבנה השמאלית על גבולות הפייסנות, כי תפקידה של החברה הוא לאפשר העדפת החיים באמצעות דיכוי מדכאי החיים.

לכוח יש גבולות. גבולות הכוח במישור העקרוני: כאשר אתה מפעיל יותר מדי כוח אתה עלול לקומם עליך את רוב הציבור בצד השני, שיתחיל להזדהות עם קיצוניו, רק בגלל שהוא שונא אותך יותר. זה מה שהצלחנו לגרום בשטחים ובלבנון כמהלך הכיבוש המתמשך. לכן, הפעלת הכוח צריך שתהיה מכוונת מדויק ככל האפשר נגד הקיצוניים עצמם ותו-לא וגם קצרה ככל האפשר.

ליותר מדי כוח יש חיסרון נוסף וחשוב. במישור המעשי: אתה עלול לצאת לקרב גדול מדי בו אתה יכול לחזק מאד את יריביך הקיצוניים, רק בגלל שלא תנצח. ידוע לנו שאיראן וסוריה המטפחות את החיזבאללה הן האחראיות למצב הנוכחי – אך מאוד יכול להיות שמאבק נגדן יעצר בלי נצחון. מצב זה יתן לחיזבאללה הרגשה של נצחון, וירחיק את הזמן שבו רוב תושבי לבנון יכפו על חיזבאללה התמתנות.

שר הבטחון עמיר פרץ

בנסיבות של המלחמה בלבנון אני ממש מאושר שעמיר פרץ הוא שר הבטחון: סוף סוף שר בטחון שאני סומך עליו.

מישהו שידע את גבולות הכוח וגבולות הפייסנות, או לפחות כך נראה לי.

על פי התגובות שאני שומע אני צריך להסביר את העמדה הזו והנה ההסבר: הנחה בסיסית שלי היא שחלק מהימין (ובטח ראשי הימין) מעדיף שהסכסוך לא יסתיים לעולם או לפחות חושב שזוהי תמונת המצב האמיתית. לכן נוח לימין עם "כל הערכים נגדנו" – כל הערכים כמי שמעדיפים עיסוק בסמלים, באדמה, בקדושה, במקום עיסוק בחיים, באיכות ורמת חיים, ביחסים אנושיים ועוד. לכן ירצה הימין להפעיל עוד ועוד כוח, ונגד כל הערכים, כדי לא לאפשר שם שינוי, מחלוקת, מאבק. זה גם מה שאותו ימין יטיף לנו פנימה במסווה ה"אחדות".

השמאל מעדיף עיסוק בחיים על הסמלים. חיים בחיים ולא חיים של כוח. כלומר, במישור

נוח לימין עם "כל הערכים נגדנו" - כל הערכים כמי שמעדיפים עיסוק בסמלים, באדמה, בקדושה, במקום עיסוק בחיים, באיכות ורמת חיים, ביחסים אנושיים ועוד

במקרה הזה פייסנות מיידית מול החיזבאללה מחזקת את שואפי המלחמה בישראל ומחוצה לה, באופן מיידי היא מחזקת את החיזבאללה ובאופן מתמשך יותר היא מחזקת את עמדת הימין ש"רק כוח יעזור" כיוון שהתוקפנות תחזור - עוד חודש, עוד חודשיים, עוד שנה.

בעיני הוא באמת דוגמא מאד חיובית, אבל למה זה מנוגד ליערי? זה מזכיר לי את אסכולת ה'אנאל' בכתיבת ההיסטוריה ששמה את הדגש בכתיבה ההיסטורית על תחומי חברה רחבים, תקופות ארוכות, ובעיקר על שכבות מגוונות בעם ולא על קורותיהם של מלכים ושושלות ומלחמות. כל זה כמובן חשוב ביותר להבנת ההיסטוריה.

כך גם יחזקאלי מביא לנו תמונות מגוונות מהעולם הערבי, ולא רק מה אמר איזה נשיא או מלך. יש לזה חשיבות עצומה לחברה הישראלית. אבל לעתים מדמים אנשי אסכולות ה'אנאל' לחשוב ששינוי ההסתכלות שלהם ישנה את המציאות. זו כמובן טעות, כי הרי גם מחר, את ההחלטות בלבנון יקבלו פוליטיקאים אלו ואחרים, וכך גם במצרים, בישראל וכו'...

זה טוב? זה רע? זו המציאות, ואת זה צריך יערי לדווח ולפרשן לנו - לכן ההתמקדות שלו במקבלי ההחלטות (ולא חשוב כרגע אם זה שר, נשיא, או ראש ארגון אלים כזה או אחר) היא תפקידו. תפקיד אחר יש למי שרוצה להביא תמונת מצב חברתית, זה חשוב אבל אינו תחליף...

בין עושר לעוני לא רק בישראל

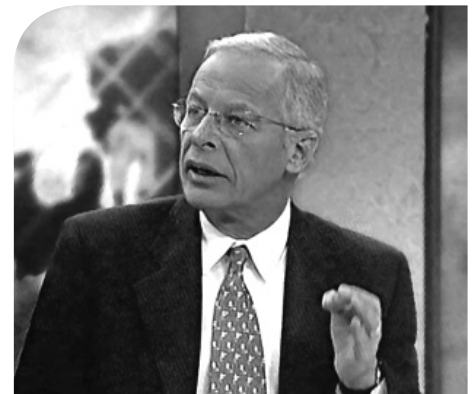
מעצבן, ממש מעצבן, איך בכל פעם שמתפתח טרור פונדמנטליסטי באיזה מקום, ה"צד האחר" בחברה, זה הרוצה להיות "מודרני", "מתקדם", חייב להראות דקדנטי ומתהולל. כשרוצים להראות חיים שחוזרים למסלולם - מראים פאבים.

מתי אני הייתי לאחרונה בפאב? מה, אני לא חי ב"מסלולי"? אין עוד אפשרויות? מה, חיים הגונים "סתם", של בנית משפחה וקשרים אנושיים, של עיסוק מענין ותורם, דברים פשוטים כאלו - הם לא ההיפך מחיזבאללה? הדימוי הזה משפיע על המציאות והוא קיים גם בלבנון.

יש בלבנון פיצול נורא בין העוני והמסכנות - בעיקר של השיעים בדרום, מול ההוללות

אלו הם גבולות הכוח, זוהי שאלה מעשית יותר מתיאורטית. אף אחד מאיתנו לא יודע בדיוק מהי מידת הכוח המדויקת כרגע, שתהפוך את הגלגל לרעתנו.

אם היינו מדברים על מודל הייתי אומר שמנהיג שמאלי היה צריך לחשוב כך: במישור העקרוני - ישראל צריכה היתה להגיב על התקפת החיזבאללה במלחמה נגד החיזבאללה והגורמים הקשורים בו שמטרתם לא לאפשר חיים אלא כוחנות (איראן וסוריה). במישור המעשי - ישראל צריכה לפעול הכי חזק נגד הגורמים שמולם היא יכולה לנצח (כי הנצחון חשוב גם כדי לא לעודד עוד תוקפנות), ובצורה שלא לקומם נגדנו את אלו שמעדיפים חיים על חיים של כוח-וסול.

נראה לי שעמיר פרץ הולך בתוואי של הפעלת הכוח בין גבולות הפייסנות מצד אחד, לגבולות הכוח מצד שני.

תנסו ותראו או השנאה לאהוד יערי

אהוד יערי הוא מהעיתונאים השנואים ביותר על ה"שמאל". אני לא מצליח להבין למה. כשאני רואה אותו מפרשן, ואני טורח להקשיב לו, אני שומע ענייניות, וזהירות. כמה פעמים שמעתם אותו אומר: "מהנתונים שיש בידי אני יכול לשער, אבל אני לא יודע בדיוק.."; "אנחנו לא יכולים לדעת עדיין..". תמיד הוא יגיד מי בדיוק אמר מה, מי אמר אחרת, והאם זה מעיד על מחלוקת, הבדל וכו'.

אז למה הוא הכי שנוא? נראה לי שדווקא בגלל הדיוק והענייניות. דווקא כי הוא לא מסכים לדבר רק ב"צירת אוריה" של קריצה - "אנחנו הרי יודעים שישראל תמיד מרושעת ומפסידה".

כחלק מההתקפות על אהוד יערי, מביאים את צבי יחזקאלי מערוץ 10 בתור דוגמא חיובית.

גם מחר, את ההחלטות בלבנון יקבלו פוליטיקאים אלו ואחרים, וכך גם במצרים, בישראל וכו'... זה טוב? זה רע? זו המציאות, ואת זה צריך יערי לדווח ולפרשן לנו

קצה הקרחון

נזיקה הכלכליים של המלחמה הוציאו משר האוצר כישורים מזרחים ביותר. בתכנית מבט באמצע חודש אוגוסט אמר השר כי מדינת ישראל לא צריכה לשלם את כל מחיר המלחמה. מי אם כן ישלם? האזרחים? העובדים? אזרחי הצפון? ועל כך אמר המשורר "הציבור מטומטם ולכן הציבור ישלם."

המעצבנת בביירות, שלפחות מהדיווחים בתקשורת נדמה שכל הפיתוח שם נעשה בידי עובדים זרים מסוריה, מהדרום וכו'... רפיק אל-חריירי, קדושה של לבנון (ושלנו - ככל שהיה נגד הסורים...) שיקם את לבנון ("הוא לכדו...?" כתב על זה ברכט) ועשה מזה מיליארדים.

גם אצלנו זו לעתים המציאות, ובטח הדימוי. כשסיקרו את ההתנתקות השוו בתקשורת את הנוער הכתום "הערכי" (גם מתנגדיו בתקשורת דיברו בפליאה על כך שהוא ערכי...) מול ההתהוללות של הנוער החילוני. נמאס שהצד השפוי הוא תמיד הנהנתן, המושחת, הקפיטליסטי, ה'חלום האמריקאי'. נמאס שזה הדימוי. נמאס שזו לעתים המציאות.

כלכלת הכרח

הרבה פעמים יוצא לי להסביר את ההבדל בין אינטרסים של "שחקנים" שונים במערכת הכלכלית. אני מפחד בעיקר מההבנה העממית שלפיה "הממסד דופק את העם", "העשירים דופקים את העניים" וכו'. התפיסה הזו מפחידה אותי כי היא נראית לי מתכון בדוק להמשך השיטה... ובכל זאת, אני מסביר שיש מי שמרוויחים ממיתון.

מתוך הנסיונות האלה בניתי הסבר שנראה לי מתאים גם לכאן. למעשה אני מגיד בין שתי גישות לרווח זו מול זו שבבסיסן עומד הניגוד בין רווח גדול ומעט פעילות - או שיטת "המכה הגדולה", לבין רווח קטן המבוסס על הרבה פעילות - לזה קראנו פעם עבודה קשה, אבל כמובן שגם רווחי הון יכולים לעבוד ככה - למשל חיסכון.

ההנגדה בין שתי גישות אלה מתאימה להנגדה בין מושגים מוכרים אחרים: רווח שמבוסס על הפסד של מישוה אחר ('משחק סכום אפס'), מול רווח שמניח רווח גם לאחרים (WIN-WIN); הון סיבוב או הון פיננסי מול הון יצור או הון תעשייתי; כלכלת הון מול כלכלת עבודה.

ההסבר העיקרי שלי הוא שבגישה האחת (שלדעתי היא הרעה), אתה מרויח מזה שמישהו מפסיד. כך זה הרי בכל החלק הפיננסי - בורסה, שערי מטבע, ריביות (כדי שמישהו ירויח ממשחקי החלפת מטבעות - מישוה חייב להפסיד באותה מידה בדיוק). כך זה גם בהימורים.

כאן עולה השאלה: למה מי שמפסיד משתתף במשחק? מכל מיני סיבות, למשל, כי לחלק

כשרוצים להראות חיים שחוזרים למסלולם - מראים פאבים. מתי אני הייתי לאחרונה בפאב? מה אני לא חי ב"מסלולי"??

אני מנגיד בין שתי גישות לרווח זו מול זו שבבסיסן עומד הניגוד בין רווח גדול ומעט פעילות - או שיטת "המכה הגדולה", לבין רווח קטן המבוסס על הרבה פעילות - לזה קראנו פעם עבודה קשה

מהמשתתפים אין ברירה. למשל, כי מאין תיקח הלוואה כשאתה צריך? הגורמים הפיננסיים הופכים את הבורסה לחשובה בחיינו הכלכליים באמצעות החלשת האפשרות להרוויח מעבודה, מיצור (זו תרומתו של בגין לחברה הישראלית. מאוחר יותר פרס ומודעי שמו על זה את ה"פלומבה" שלהם). עוד סוגים של אין ברירה נוצרים בכוח. למשל, אילוץ קרנות הפנסיה לשחק בשוק ההון. הפנסיה שלי! בעצם כל כלכלת סכום אפס הזו היא כלכלת הכרח.

למה זו הגישה הרעה בעיניי? קודם כל כי עובר כאן כסף מיד ליד בלי שנוצר שום דבר ממשי (כלכלת האיץ-ערך). וחשוב הרבה יותר: זוהי גישה שמחזקת כ-15% מהחברה ומחלישה 85%.

הגישה השניה - זו של עבודה, של יצור או איך שלא נקרא לה - מחזקת ומקדמת 85% מהחברה על חשבון החלשתם היחסית של 15% האחרים שהם בדרך כלל חזקים מדי. אז מה עדיף?

כל זה יכול להסביר מי מרויח ממיתון, מהגדלת פערים, מעוני: לא מרויחים סתם כל העשירים, כל הממסד, כל "אלו שם למעלה"; מרויחים אלו שחיים מגישה כלכלית מסוימת, שהרווח שלה הוא מהפסד של אחרים.

את שינוי המדיניות לכיוון הגישה האחרת, השניה, יעשו אנשים מהממסד, "משם למעלה", וגם חלק לא קטן מהעשירים - כאלו שהאינטרס שלהם מצוי בכלכלה של צמיחה, של עבודה, של יותר - כלכלה של ה-85%.

אני בעד שהם ינהלו את הכלכלה. ובהמשך צריך לחפש איך להכניס את ה-85% עצמם לניהול הכלכלה.

 חדי נתן הוא מנחה
 קבוצות ב"קולות
 בנגב", תלמיד תואר
 שני באוני' חיפה.

 davnurit@gmail.com